ԹՎԱՆԵՐՈՒԹ — ՏԱՐԻ — ԹՎ — 1131 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ — 26 — ՕԳՈՍՏՈՍ — 1871

ԳԱՅՄԱՆԸ

Տարեկան գին Պոլսոյ համար 180 գրշ.
» Գաւառաց » 100 մէճ
Վեցամսեայ Պոլսոյ » 90 գրշ.
» Գաւառաց » 50 մէճ
Իւրաքանչիւր թերթի գին 30 փարա
Յայտարարութիւնք մէկ անգամի համար 3 գրուշ, երկու անգամի համար 2 գրուշ, աւելի անգամներու համար զատ, ատկցիոն թիւն էջ 1000

ԱՐԱՐԱՏ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՅՄԱՆԸ

Դուրս գացած յրագրաց ծանօթ ծարիքը խմբագրութեան վրայ է։

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ ա՛ր եւ իցէ գրութիւն խմբագիր—Հնօրէնին ալիսի ուղղուի. Կ. Պոլիս, Զինկիր խան։ Մատիսի գրասենեակը։

Հայերէն նամակը չմակադրուած նամակ չընդունուիր

ԳՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 26 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Փարիզի վերջին ապստամբութեան պատճառները քննելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը Պ. Թիէրի վկայութիւնն ալ ստանալ ուզելով, խմբագրին անոր ապարանքը գնաց, եւ Պ. Թիէր ալ ստորագրութեան պատճառներուն վրայ ունեցած կարծիքն երկարօրէն բացատրեց։

Ըստ Պ. Թիէրի, յանձնաժողովին քննութեան առարկայ եղող ապստամբն անցեալ գլխաւոր պատճառը Փարիզի ժողովրդեան հայրենասիրական դիւրազգածութիւնն է, որ պէպքերէն առաջացեալներ գրգռուած եւ զէշ կիրքերով եւ նենգաւոր թելադրութիւններով իր ճամբէն դուրս եկած էր։

Փարիզցիները կառավարութեան զէմ աւելի գրգռող, մանաւանդ կարծիք տուող եւ գոնեանք ամէն տեսակ դրդիչ ձգտող իրողութեանց մէջէն ալ Բրուսիոյց Փարիզ մտնելը կը համարի Պ. Թիէր։ Թէ եւ Բրուսիոյի Շանդ—Էլիզէէն անդին չանցան, բայց եւ այնպէս անոնց Փարիզ մտնելը վերջին նախատինք մ'երեւցաւ Փարիզցոց, եւ թնդանօթաց դրբաւումը յաւտոյ բերաւ, որ մարտ 18ի յեղափոխութեան նախապատրաստիչը եղաւ։

«Բրուսիացիք բարոյապէս անմտանն, բաւ, ապստամբութենէն, թէ եւ շատ բան բաւեցաւ այս մասին եւ քանի մ'ալ հակառակ երեւոյթներ ունենալ։ Յուսալի կը լինի անոնց զորամասերուն տեսնել եւ մանաւանդ հաստատել թէ անհաւատացաւ այն տրխուր անցեալ մէջ։ Ասկէց աւելի գրգռիչ բան չկայ Պ. Պիսմարքի համար, որ իրաւամբ կը պնդէ թէ ապստամբները գրգռելու մասին մեղ օգնած է, թայլ տալով որ մեր զօրաց թիւը մեծապէս աւելցուցինք։ Գերմանիոյ մէջ ապրիլելով Գաղղիոյի զօրականներէն շատերը եւ դարձեալով։ Բրուսիացւոց այս շնորհաւորներուն էր որ բանակը՝ 20—22000 մարդէն 130—140 հազար մարդու եւրաւ։

«Գերմանացւոց զօրավարներն իրենց օգնութիւնը հ՚աւելցրէին մեղ Փարիզի առնելու համար։ Ասանց իրենց օգնութեան մեզ անկարող կը կարծէին յաղթելու։ Իրենց զինուորական հանճարին հակառակ՝ չէին տեսած թէ Մանթրըֆոյ Փարիզի բանալին էր, եւ թէ այն գիրքէն՝ հիւսիսէն թնդանօթներու միջոցաւ՝ Փարիզի պաշտպանութեան միջոցները կրնային անդամալուծիլ։ Հիմա պէտք է այս դիւաէն օգուտ քաշելով Փարիզի պաշտպանական միջոցներն աւելցնել եւ քաղաքն անառիկ ընել։

«Էնթէրնասիոնալը խիստ զօրաւոր դեր մ'ունեցաւ ապստամբութեան մէջ։ Ա՛յս ընկերութիւնը բարձրագոյն կը հռչակէ թէ քաղաքականութեան չդիմողներ։ ամէն տեղ այսպէս կը՝ կառավարութեանց դիւրաշարժութիւնը չդրգռելու համար։ բայց իրաւ էնթէրնասիոնալի մասը կայ ամէն քաղաքական խառնուածներու մէջ։ Ձկայ երկիր մը որ ազատ չմնայ այս բանէն վրայ։ եւ ոչ ոք ոչ ոք ընկերութեան դէմ մտրտնջալու։ Եւ սատ մեքենայութիւններն ի դերեւ հանելու միջոցներ ձեռք կառնու։ Ա՛յս փարձն ալ Գաղղիա ընելու սահմանուած է, եւ զի էնթէրնասիոնալի գաւադրութիւններու բռնել դժուարին է։ Պ. Թիէր կառավարէ որ այն ընկերութեան անդամակցել եւ մինչեւ իսկ հաւատութիւն տալը յանցանք համարուի։

«Ա՛ս այժմ ներքին խաղաղութիւնն ապահովցած է։ լաւ բանակ մ'ունինք ընտիր զօրավարներով, եւ գոյ ծերու մտադիր կառավարութիւն մը, ինչպէս որ փոքրոյ ցոյց տուաւ։ Գործերն ամէն կողմ կը բացուին։ զրրդուութիւնները կը հանգարտին եւ մարդիկն այն ճանրան մէջ կը մնանն, ուսկից պէտք չէր բնաւ դուրս եկնէին։ Թող տակաւին քանի մ'ամիս այս վիճակը տեւէ, եւ Գաղղիա առատ, հզօր, հարուստ, իր գրաւեալ հողին աղատութիւնը կը տեսնէ, եւ կարող կը լինի իրեն բաւական երեւցած կամնաւոր եւ փիրջնական կառավարութիւնը հաստատել։»

Ընդարձակ ինչ դրեն թէ Բրուսիոյ կառավարութիւնը ժամանակէ մ'ի վեր կարգէ դուրս փութաջանութիւն մը ցոյց կուտայ իր բանակին վերակազմութիւնն եւ զինուց փոփոխութիւնն ուսումնարան։ Անգղիոյ, Ամերիկայի եւ Պելճիոյ մէջ բաղում թնդանօթի, միթրայեէզի եւ ռումբ ապրուցած է։

Գաղղիոյ զինուց գործարաններուն ալ շատ կինք ապրեցած է, եւ ամենէն ոչ խոսք ուսած է կարգ պատմանամամի մէջ երեն յանձնելու։

Ասկէց զատ սպառազինական գործարանաց եւ Ընդբարոյ ռիկի ֆրանչիթեան եւ Նիքոլայէվի նաւատորներուն մէջ ալ դիշեր ցերեկ կաչխատին։

Կը թուի թէ Բրուսիա յանկարծակի բռնուած է դէպքերէն եւ կրաւած ժամանակն ամենամեծ փութաջանութեամբ գարմանել կուզէ։

Կայսրը յանուն այցելութիւն կրնէ Զարքսէ—Սէլոի բանակին։ Օգոստոս 12ին օրը դարձեալ՝ այցելութիւն ըրաւ Գաղղիոյ դեսպան Լբֆլը զօրաղեսին հետ, որուն մեծ յարգ ցոյց կուտայ։ Զորագլուխը չատ հաւնեցաւ նարահոգմ հեռաւոր գաղեր։

Անգղիական Բեէլ—Մէլ դաղէթ լրագրին Ընդարձակ թղթակիցն ալ հետեւեալը կը գրէ։

«Դիրեւի թէ Գաստէոյ եւ Բրուսիոյ արքունեաց մէջ յարաբերութիւններն առաջուան պէս լաւ վիճակի մէջ չեն։

Նախ երկու կայսերաց էնեի մէջ սեռակցելու խորհուրդը չհաստատեցաւ, եւ հիմա ալ որոշուած կերեւի որ կիսեմ կայսրը բնդրաստրկ չգիտի դոց ազնուն զինուորական կրթութեան վարչներն ներկոյ գանուելու, թէ եւ այս այցելութիւնն անհարկաւորութիւն կը համարուէր։ Ասկէց զատ զինուորական գասերուն մէջ մեծ փութաջանութիւն կը տիրէ։ Յառանց կայսրազգեն նորվեկիոյէն զանուելուն ուղղակի բանակը դնաց ատանց պարտան իջնելու։ Զինուորական վարժութեանց վարձերն արդէն սկսան, եւ ի սկզբան որոշուածէն աւելի բազմակ եւ երկարատեւ պիտի լինին։

«Բայց երկու կառավարութեանց մէջ ինկած պատութեան ամենէն յարանի նշանն է Հուս լրագրոյց մէջ հակարբաւանական յօդուածներ տեսնելը։ Անցեալ գիշերամիրքն մէջ Մարդոյ անօրէնը ամենայն լրագրաց խմբագիրներուն թէ կայսեր կամքն էր որ Բրուսիոյ դէմ բան չը գրուէր։ Հրամանը ճշդիւ կատարեցաւ, եւ մինչեւ իսկ այն լրագիրներ՝ որ մինչեւ այն տեսն Բրուսիոյ յարանապէս հակառակ էին, Բուսս—Բրուսիական դաշնակցութեան մ'օգուտները հաստատող յօդուածներ հրատարակելու սկսան։ Լայբրը Գերմանիայէն հոս դարձածին պէս այս ամենը նոքէն փոխուեցաւ։ Երօրս լրագիրը, որ պատերազմի պաշտպանեալ Միրի թիին զբաղուածն կը ներշնչի, օգոստ. 3ի թերթին մէջ կրսէ յայտնապէս թէ Բրուսիոյ քաղաքականութիւնը վտանգ մ'է Իուսիոյ գոյութեան ապրելու։ «Էրիշին տասն տարուան մէջ անցած անցքերը, կրսէ, կատարեցան թէ Բրուսիա մեկակ սիրուանք մ'ունեցած է. այն է՝ զարտերազմի մը ձեռնարկելէ առաջ դաշնակից մը գտնել, եւ յայտնի թիւնն ապահովելուն պէս դաշնակցութիւնը խզել։ 1863ին Ա. ապիոյ հետ յարեցնական դաշնակցութիւն մը կնքեց Տանիմարքայի դէմ եւ 1866ին ավնոյն ուրուսի դաշնակցութիւն մ'Իտալիոյ հետ կնքեց Աւստրիոյ դէմ, հիմա ալ ոչ յարձակութիւն մը ձեռք ընելու, զոր մեծ մասամբ Բրուսիոյ պաշտպանողական քաղաքականութիւնը պարտադրեցաւ։ Աւստրիոյ հետ դաշնակցութիւն մը կնքել կուզէ մեզի դէմ։ . . . Սայոնիի քաղաքականութիւնէ մը յառաջ եկած վտանգներն արդէն բերաբար չպիտի՝ հատկնայ վերջապէս։ Ճանանակ է՝ այսպիսի մի բիրնապատութեանց դէմ փոխադարձ օգնութիւնն դաշնակցութիւն մը կազմելու։»

Գաղղիերէնի մէջ Պարսկաստանի կղերին եւ կառավարութեան մէջ դժուարութիւն մը քան զոր կը մնայ։

Ամերիկայի Միացեալ—Նահանգաց կառավարութիւնը Քոբէի թագաւորութեան դէմ նաւատորմ մը զրկեց՝ իր դրաշակին եղած թշնամանաց հատուցում խնդրելու։

Ռօճէր Ծովապետը՝ Քոբէի նաւերը հանելուն պէս՝ հոգորգակցութեան մասամբ երկրին իշխանութեանց հետ։ եւ հետեւեալ պատասխանն ըստացաւ անոնցմէ։

«1868 թ. ձեր երկրին Ֆէպիկեր անուն, մարդ մը հոս եկաւ մեզ հետ յարաբերութիւններ ունենալու ուզելով։ հոմանք գաւաք ալ այնպէս չեք ըներ։ 1863ին Գաղղիացի կոչուած մարդիկներ հոս եկան եւն, եւ կրնաք հարցանել անոնց թէ ի՞նչպէս ընդունուեցան։ Ա՛յս երկրին բնակիչներն եւ նոյն իսկ երկիրը չորս հազար տարի է վեր դոհ են իրենց ունեցած քաղաքակրթութենէն, եւ ուրիշ քաղաքակրթութեան չեն փափաքիր։ Մենք ուրիշ որ եւ է ազգի մը ձանձրութիւն չենք տար։ Ինչո՞ւ համար անոնք հոս կուգան ու մեզ անհանգիստ կրնեն։ Մենք երկիրն Արեւելից ծայրն է, ձերն արեւմտից։ Ի՞նչ պատճառու այնչափ ծովեր անցնելով հոս կուգաք։ Ձեր ապրած (Հէնեարալ Շերման) նաւուն դիմաց տեղի կուտանք։ Մենք նաւատորմներն տարաբաստակ թիւն ու մարդասպանութիւն լրլին եւ մահու սարսափ պատճառեցան։ Մեր երկիրը կուզէք, անհնարին է. մեզ հետ առուտուր ընել կուզէք, անհնարին է։»

Յոհէր Ծովապետը չկրնալով պատասխանած հատուցումը ձեռք բերել, յանիր լլեն իր թնդանօթները շրջեցուցին։ Ասանց դիմադրութեան ու ցամաքին մէջ տեղէն անցան առանց բնդդիմութիւն տեսնելու։ բայց

---

* Զինաստանի սահմանակից Ծովերնոյ թագաւորութիւն մը, որ մեծ մասամբ կղզիներէ կը բաղկանայ։

երբոր Քանկիա կղզւոյն մեծ ամրոցին առջեւ հասան, Քօրէցիք սասթիկ կը քաշէր մը բացին անոնց դիմաց։

Սմերիկացւոց երիտ թնդանօթաձիգներն անմիջապէս բանեցուցին ամրոցին թնդանօթները, եւ մէջը գրուող պահապան զօրքն ալ չը Լոկոյ ձորերը փոխան, ուր Սմերիկացւոց պայթուցիկ առարկաները նոցնայէ՛ եռաւորեան հասան։

Բայց իմն անհաւատիր չգ ևնաւնեբէն մէկը ցնաստած լինելու, Լոհէր ծովագնաց ետ քաշեց իր նաւերը։

Նիւ-Եորքէն ան պրս. 1 թուսվ հետագիր մը կը ծանուցանէ թէ Սմերիկացի կառավարութիւնն Անգլիացւոց միջնորդութեան տրդ ի՛նչ ի՛սպասէ, որպէս զի նէմ պէտք բաց ոչ ձակատ մը նորոգէ։

ՀԵՌԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 4 սեպտ.

Ա.ս առաւ համար ծանուցուած ցոյցերը կառավարութեան հրամանաւ արգիլուեցան։

Կառաջարկուի որ ժողովը մինչեւ Նոյեմբեր 15 իր նիստերը դադրեցնէ։

Հռոմ 4 սեպտ.

Տերութեան քանի մը քաղաքներն ամրոցներու առաջարկութիւնն իբրեւ սոխրոգական ընդունեցաւ։ 45 միլիոն ֆրանք պիտի յատկանայ Հռոմի եւ Զիվիթիա—Վէքիոյի ամրութեանց համար, 25 միլիոն Սրպիան լիրանց համար, եւ 80 միլիոն ուրիշ քաղաքաց համար։

Գարդիոյ դէմ անդրադարձութիւն որ քան դրդ կուեղնոյ։

Ցաւալին 4 սեպտ.

Ցենիանեանաց ազատութիւնը Ձեւոց բերելու համար կազմուած ընկերութեան ժողովն երէկ դուռնարկեցաւ։ Ցենիքս—Տարբի մէջ։ Բաղմութիւնը քաղաք դարձած ժամանակ ոստիկանութիւն վրայ յարձակելով կառաքն կրակիւ ժ՝եղաւ, եւ յիսուն ոստիկանութեան զինուորներ վիրաւորեցան։ Խլեռութիւնը չատ մարդիկ բռնելով բանտարկեց։

Լոնդրա 4 սեպտ.

Նորվեգիոյ դեսպանի ղեռնաձեւի հանդիսաւոր դարձարարութիւնը տեղաւորութիւնը դադրեցուցին։

Թագաւորն խոմաթիւնը կը շարունակէ։

Փարիզ 4 սեպտ.

Գաւառաց հեռագիրները ընաւ ցոյց մը զուշակել չեն տար այս առթիւ համար։ որ սեպտ. 4ի տարեդարձն է։

Փարիզի մէջ ոչ կառաւորեալ բազմութիւն կը տիրէ։

Փարիզ 3 սեպտ. երեկոյեան.

Հանդարտութիւնը կատարեալ եղաւ բազմեղակ Գարդիոյ մէջ։ Ի՛նչ քաղաքաց նիմ, ուր քանի մը թեթեւ անկարգութիւնք պատահեցան։

Ընդրարարի 4 սեպտ.

Սէրբիա կարգադրեցին Սմերիա դէսնոյ Սմիրնոյ վերդարձնելու։ Դալարը Նոսիկոս կերիմ կայարանին ալ Գարդան։

Փարիզ 3 սեպտ.

Գաստերագիին ժամանակ ոնձնասաւոր երդ քաղաքաց եւ բերդերէն անձնատուութեան պատճառներուն վրայ քննութիւն բացուեցաւ։

Մարտ 4 սեպտ.

Ցարենի հանձարը չատ առաւ է, եւ ոմեն նաւահանգիստներէ ցարին կը բերուի օտար երկիրներու համար։

Լոնդրա 3 սեպտ.

Ցուն. Գոնս. 45½
» փոխ 1863 63½
» 1869 58
Անգլ. Գանս. 93½
Ռանթի Գարդ. 36½
Օսմ. նոր փոխ. 14½ գլուխ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
ԿՈՒՍԱՏԸ ՕՍՄԱՆԻԿ

23 սեպտ.	Լորենքշարքի իրիկուն	50 5
26 »	Հինգշաբթի առաւօտ	
	բացուեցաւ	49 12
	կէս օր	50 37

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ
ՄԷՀԷՏՈՑԺ

Ցաւօք պարտ կը ծանուցանենք թէ Բարձրագոյն Սուլթան Լոպարքաս Աղալի վարան՝ չկրնալով իր հիւանդութենէն բուժիլ, երէկ ժամ վեցուկէսին իր մահկանացուն կնքեց։

Ցու զարկաւորութիւնն այսօր կատարուեցաւ։ Մարմինը ժամի գին գէպէ-գէն շրջանաւով Սիրբէհի խանէլսին բերուելով հանդիսաւոր։ Սիւլէյմանիէ տարուեցաւ։ եւ հոն դատարարուած գերեզմանը դրուեցաւ։

Կայսերական հրամանաւ՝
ՇԵՎՔԷԹ փաշան Օրէնադրական բաժնին նախագահ անուանեցաւ։

Երեքշաբթի օրն Արնաւուտքէյի մէջ մեռնող մարդու մը քոյրն ալ բռնուած լինելը ուստ կը հաստատի։

Ցիշեցնենք եւ միւս հիւանդագոյնը՝ որ բեռնոտիեր էին, Ժանդարմերի մը մէջ ուրիշ օրէն մեռած լուրերուն ուսելով հիւանդացած են կարծուի։

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԱՓԱԿԵՆԴՐՈՅՆԱՅԻՆ

Գ.

Կ. Պոլսոյ Պատրիարքարանը՝ Թուրքիոյ Հայոց հանրական իշխանութեան կիսքանն է, ազգային իրաւունքներ եւ արտաքին թնդանոթ ուանեցաղաշն է։ Թուրքիոյ Հայ եկեղեցւոյն գիրատուչ եւ ներկայացուցիչն է։ այսպէս կը հանդէ ուրիշներ, "այսպէս կը հանդէ, ազգը եւ նոյն իսկ Ս. Էջմիածնի Հայրապետը։

Ցաւոմնորդ մը եւ գիտակի եկեղեցական գիրատուչն է։ Կ. Պոլսոյ Պատրիարքը թաղիոյ հանդէն եկեղեցոյ գիրատուչ մն է, իսկ Ս. Էջմիածնի Հայրապետը հանդէն ազգերի Հայ եկեղեցոյ ընդհանուր եւ պերապոյն գլխաւորն է։

Պատրիարքարանն իր եկեղեցական գիրատուչութեան պաշտօնը կրօնական ժողովի մը գործակցութեամբ կը վարէ։

Ի՞նչ է այդ ժողովին պաշտօնը։ Սահմանադրութիւնը տեղեկացուած է զայն։ Ահաւասիկ։

« Կրօնական ժողովը պաշտօնն է Ազգային կրօնական գործոց ընդհանուր տեսչութիւնը։ Իր պարտաւորութիւնքն են՝ Ազգին մէջ կրօնական ընդդիմութեան մը դարգացնելը։ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ դաւանութիւնն ու աւանդութիւններն անխախտ պահելը եկեղեցականաց եւ եկեղեցականաց լարեկարգութեանը հսկելը եւ այլն եւ այլն։

« Կրօնական ժողովը երբ չկարենայ ինքնին լուծել դատ կրօնական կարեւոր ինդիր մը, նիկեղեցական հանդուցեալ ժողով կը կոչէ։ Եթէ հանդուցեալ ժողովն ալ ինդիրն իր ձեռնհասութիւնէն վեր գտաւ, այն ժամանակ ընդհանրական կոմիսիոնին կը դիմէ։ Յօդ. 28 եւ 29։

Այդ երբոր Պատրիարքարանի վերատեսչական իշխանութիւնն ստանալ բացայայտ կերպիւ սահմանուած ճանչուած եւ նուիրագործուած է, անտարակոյս թնդանոթ ոյնքան չէ՞ առաջնորդաց վրայ ունեցած գատաղական իշխանութիւնը։ Ժիրանէ որ վերատեսչական իշխանութիւնն առաջին ատաղեղին ու պայմանն է։

Գատաղական առաջնորդութիւնը՝ ները Թուրքիոյ Հայոց եկեղեցական արդարութեան ճիւղերը կամ ճառաստ դատարանները դատարանները եկեղեցական հանդուցեալ եւ անոր վերատեսչութեան ներքեւ, որք իրենց ջրաթիւնը կեդրոնէն կստանան։ ապահովագրանաց զանազան՝ այսինքն հանդ զանազան կեդրոնին վերատեսչութեան ներքեւ էին, այն ժամանակ կեդրոնն իր նոր շանակութիւնը կը կորսնցնէ։ մէկ խօսքով՝ կեդրոն չմնար։ Ս. Գէորգ Պատրիարքարանը կը լինի պարզ առաջնորդութիւն մը։ ապրիլ հանդուցեալ իշխանութիւնն ներկայացուցիչ կեդրոնն եւ դատական առաջնորդութիւնները կը լինին անարգաս ճիւղեր անկինդրան ճառաղայթներ, եւ այն ժամանակ կեդրոն մը կամ միութեան կոչ մը միառել հարկ կը լինի։

Ահա այս պատճառաւ կը ուզենք եւ կը կրկնենք թէ Գէորգի առաջարկած ապահովագրանացս մն՝ իր առաջ մեկնութեան համեմատ՝ մեր ազգային եւ կրօնական արտաքին թիւնց խարխարտ ապարել եւ ազգն անկերպարան մարմին մը դարձնել է։

Գեր։ Լիմա եպիսկոպոսն եւ Պատրիարքարանի երկրորդ Գրան դարձակոյ Ջրէնկեան Պեն։ Արբուհամէ-գիլեանին՝ որք Ազգ։ գարուութեան կոչմէն պաշտօնով ՀԷՏԷՔԻՐԱՅ դնացած էին, երկուշաբթի դալ Գ. Պոլիս վերադարձան։

Նիկոմիդիայէն մեզ դրուած նամակ մը հետեւեալ լուրերը կուտայ։

« Ահէ քանի մ՝օր առաջ Սրմանչէն մէկն եկաւ եւ Նիկոմիդիոյ ազգային մարմնին բացատրեց թէ Արմանչու գանանդարդ Գէորգ Ցիրագանը փանքին արտերը կը ծախէ։ ուրդ էն քանի մ՝արտ ծախած է եւ 190 դրաչնոց արտ մ՝ալ խոսքարկեն մեկուս մը ծախելու վրայ է։

« Հոգովը մարդ ընելէ եւ ոչ բան թէ դնայելը այդ բարդերը կամանաւ որ բարդարդով մ՝եւ դանձն մեկ քանի արտաւաւոր բնակչաց առաջարդութեան վատերացուցած առէք նեկէք։

« Մեք գիտենք որ մարդ մը եկեղեցւոյ կամ դարդի համար կարուած կանոնց գնել, բայց 19 մարդ ազգին կամ եկեղեցւոյ մը դայլը չկրնար ծախել, եւ նպած առաւածարան ունեցեր է։ Ցաւոսի վարչութեան դարարքն է Գէորգ Ցիրագանի այս վաճառատեսերն արդերաց։

« Գանք ուրիշ անցքի մը։

« Ոգոստոս 10 ին Գէորգ Սրբազանն Արմանչու միտրան Ցակոբ վարդապետը վանքիմնեմէ բանտարկելով գեղաշնչելը կիսանան եւ. վանքին պարտքերն ասակ դատարարով կ՝ակնին պրաալ թէ Հայր Սրբազան, Ցակոբ վարդապետան ինչո՞ւ բանտարկեցիք, դանցանքն ի՞նչ է։ Սրբազանն ալ պատասխան կը ղրկէ թէ վանքին պարծերն իրենց չեն վերաբերիր։ Իրենց ինչ՞ն պէտք։ Լծոց բաներնին երթան։ Գիր գաղթները տեսնելով որ դարձեն գրաալ կանչելը խեր չունի։ վանքին գաւառը կը կոտրեն։ Ներս կը մտնեն եւ Ցակոբ վարդապետը բանտարկուած տեղէն դանելով, վանքէն դուրս կը հանեն եւ այն դիշերն Սասարարդ իր հարազատներուն կը տանին։

« Այսր վրայ Գէորգ Սրբազան Նիկոմիդիոյ կաւազարդին բարձրելով, կուսակարիշ ալ Նիկոմիդիոյ Սանսրդ Էմինի Մ. Գասարդ Էֆէնտին եւ ուրիշ պաշտանաւոր մը քննիչ կը դրրեն մինչ մինչեր մ՝ալ հեռը։ Ցեսնենք ի՞նչ արդիւնք կունենայ քննութիւնը։

« Կը խնդրենք եկեղեցական վարչութիւնեն որ ազգը միանգամ Արմանչու վանքին վրայ դարձնելով, իր կոգմն քննիչներ դրկէ եւ ոյս ապարդիւնութիւնոյ դիրքն ասրա եւ վանքին միանակը բարեկարգ եղու հասնոր տարեն եղանակ ուրիշ։ »

Արմանչու վանահայրը Գեր։ Գէորգ Եպիսկոպոսն ալ հետեւեալը գրած է մեզ։

29 սեպտ. 1871 Ի Ս.
Կուսի վանս Յերմանչ-
. . . Իսմիրգիր։

Ցաւալի հարկ մը՝ անիրաւութեան անգրաւ միջոցին երեւոյն կրած ներքին վիշտ՝ կատիպէ զիս սա կարեւոր ճշմարտութիւնը խոստովանելոյ թէ եկեղեցական կարգոյ եւ կանոնաւոր խանդ արմանդը վերջին սուաքնան յուսութեան հանրաձանկեցուցած է մեր եկեղեցւոյ արդարութեան կանչեցած կարգ մը սահմանքներ։

Մեր միջոցներէն Ցակոբ անուն վարդապետ մը այս յունիս ամսոյ մէջ յանկարծ ձգեց Գոլիս փախաւ, եւ ժամանակէ մը վերջը դարձաւ եկաւ։ Գիտնալով որ սարդ այդպէս չորրորդ անգամ՝ միմարիկը ակարարութիւնէ աւելի յանդիմանութիւնէ քրիստոնեական ընդունութեան սուաջ եկած էր։ եւ մանաւանդ զինքն զղջացուցնելոյ հարկը երկար ատենէ զղջացած ըլլալ։ եւ որ աւելին է՝ իր անարդարաւ անդէրգ յանդգնութիւնը այս անգամ ուսանելով։ զարարաւոր սեղեցի ինքզինքը զանելոյ կանոնական սարաքարութեան ներքեւ ձգել։ ատ սարի մեր միարանութիւնելով քանի մը անգամ կանոնական հարցուփորձներէն յետոյ իր յանցանքը եւ ապաշխարելոյ նշանակը արուցեցի։ եւ թիգիոյ մը հարդարելոյ երեն, որպէս զի՝ ՀԸԲՈՅ մէջ ալ գրած եմ։

Ի՞նչ կրնար գործել իր ընթացութիւնը մատուցած այդպիսի գաւ եկեղեցական գարմանոյ մը գէմ անդր տան եկեղեցական հիմնարկութեան, ասենէն բանակ չարաթիւնը, այսինքն եկեղեցական իշխանութեան անաստուածաբար հաստատ ապրիլ։ Ամենց արդիսակ եւ բարձրագոյն ապրելով։ ծանիկարար եղբ մարդ միայն կը կանչէ զիրդէն։ այն մարդիկներէ՝ որ անցեալ տարի երենց գիւղի խորհրդարանին գանները կատարեր էին։ եւ կը յուսարեմ որ դան դիշերանց զինքը բանի վանքէն տանեն ատենն։ ինչ եղեր ինքն երթալու։ կամ իրեն սարարաւ թիւնն հետեւելու՝ այն է փախչելու՝ արքելք մը ունէր։ այլ արդէս պի չարաքոյն ազգիով մը իր խնդիրը մատուցնէ։ կամ՝ ամենն մարդ մէջ խնդրոյն բնութիւնը արդ ձեւ չունենայ։

Ոգոստոս 12 ին գիշերաւան մէջ՝ կանչուած խաւարարանները վանք կուգան։ Ներսն եպիսկոպոսն անդարարութիւնը խաւարելով՝ հարարակ ուժեն ընդդիմութեան՝ վարդապետը կը յարձակեն։ եւ վանքին պարարեն մէջ դրան փոքրանքը խորտակելով կառնեն կը փոխչին։

Որենքը՝ որ կը հոկէ հասարակաց կենաց ապահովութեան եւ անդորրութեան վրայ։ արդէն մեջանաած է այս եկեղեցարարութեան խնդրոյն։ եւ արդարութիւնն անչարա իր պաշտօնը դրաւ ոչիսի ատենի։

Այս անիարդութեան, որ բնարարդարանի կոչմն չունի։ ուղած դոյնիներին պիտի տան Ս.ոսարեր եւ Բարարարեր։ եթէ գոյնիրը երեն բնութիւնը երբեան փոխել։ Ցիս մտաստանոյն այս է թէ որ ատենեան գէշ թեան մէջ մեռցեր եմք։ ոնիքրաս եւ ընդհատ եկեղեցական մը՝ փոխանակ իր։ յանցատ որութիւնը ճանչնալու։ պատիժ ատելի կը կուզի։ եւ լրութեան վերջին ծայրը հասնելու հասար։ զինքը հանեստութեան պարարաւորդ վանական ոսմն ատարկոյ չէի՞ զեր ի զերոյ ընդարքելով։ գարդարական օրենքոյ երկիր մն անպամ

* Բաւական երկար լինելուն համար հրատարակութիւնն ուրիշ տարի կը թողնենք։

կարհամարհէ։ Հեռուներ պիտի գնան ինքը կը միայն մեր այս ըսածներուն։

« Այս պարոյ եւ քրիստոսասէր իշխան ազայս եւ սիրելի եղբարս օրհնեալ Սրբոյ դիւղս։

« Ինչպէս որ գուք ալ գիտէք մեր վանքին վանահայր Դեր Գէորգ եպիսկոպոսը ամէն հանգստութիւն կը նէ, թէ մեզի գէմ եւ թէ վանքին ամէն գործերուն մէջ, որ թէ վանքին գլուխ է եւ թէ մեզ իրարմէ քակելու, զիրար առելու սկսէք կըլլայ։ Այս բոներուն համար մենք ալ ուշադիր որ յարգ կիսնկիսութիւն ցուցնենք, այնչափ ալ իր ընելիքները շատացաց ու ծանրբրյաց անանկ որ մեզ պրիտորը-միշ բրաս բաց է։ Ինչ օգուտ, ապրին կորմանէ հարցնող միտուոց չկենալով չկինք կրնար ուշիքնար յաւելիս մեկուն յայտնել ուսոի մինչեւ հիմա ազգաբնակները ու նեղութիւնները կը քշեն, եւ մենք ալ անոնց ասիր ճուիկ ճուիկ կուգանք ամէն կերպով։

« Նորի օրերու, ասանց հրամանի Պատմագոյ երիտասարդ բռնելով, զիս երեք անգամ գնդապետաց առաջ ու եւ ծանր խօսքերով ու սիմիներով ուզեցին բնելն եռքը, միշտ վիրնա առած գանքին դուրս վռնանց։ Նոյ ամ ու զոյով նրբ հարցանմիշ եղած էի երբայ երիտասարդ բրբին մեզ խանարմիշ բրին որ պատ մը կենանք։ քանի մը օր անցաւ, մեղմի գալով գրչման դիր մ'ալ ասի վանահայր բայց նա չհամեցաւ չընդունիր։ Սեկ երիտասարդն եռքը նորէն մեկ ուրիշ գիր մը ասի որով նեղուած կը խնդրեցինք բայց նա փոխանակ ընդունելու եւ մեզ շահելու, մեկ օրէն եռքը ծանր գրքերն մը իրմէն ինձմէ, եւ ան գրքով ուրիշ մեկ նոր ապարհանանք մին ալ կանչեցեր մեր վրայ հերիք չանցնիլ քան օրէ 'ի վեր կիս առանց փիլանի վերջալի թողլը։ Այսպիսի գէշութիւններ, քաղաքաւթիւններ ու տարբերակութիւններ լսած ու տեսած չէինք ասոկէ առաջ եղած առաջնորդներուն վրայ։ Այլ համբերութիւնս կը հատնի, վանահայրը գիս չարչարելու մէջ գլուած է ամէն կարգներէ, ասա գնաս պարութիւններուն համար օրէ օր գլխէս ու սրտիս ցաւը կը շատնայ եւ ու զեղոն կը ցնդի։ Վերջապէս հոգիս ձեռքս եկլլուն վախը կը կրեմ։ Լուսաւորիչ հայրապետ ձեզի խնդրանք հասէք, եկէք գիս ազատեցէք առ բռնաւորին ձեռքէն։ գիս կամ ձեր ձեռքին տակ պաշտպանեցէք, կամ Պատրիարքարանի յանձնեցէք, եւ Հայոց ազգին ծառան եմ մինչեւ 'ի մահ։ թէ եւ եկեղեցիին տեսանէն ալ գոհ չենք։

Այս գրդռէչ գիրը՝ որ միայն երեք հոգւոյ գրուած չէ, անանց քաղին եղաւ, եւ իրենցմէ 'ի զատ ուրիշ մեկին յայտնած չէին։ Առանց ձեռքէն տեսնուած ուրիշ գիր մ'ալ տեսանք, այս անգղամին եւ ուրիշ երկու վարդապետաց տարաղրութիւնով գրուած առ Նիկոմիդացի յարդոյ ազգային մը, որուն մէջ անանց քանանց փոխարինելու համար, պատճառելով թէ գոյր գուտ կրնալիան է։

Յարդ արէին բաց երբու խանձած եւ միացոց փայտերուն ինչպէս նեկեր է թէ դիշերանց տեղ մը մարդ վերցանելու համար տիրագերեան տիւնոդտ մը, ազգային ժողով մը, կամ թեղիկս մը, կամանակն պատիժ կամ ապաշխարութիւն որոշած են։ Եթէ այս չէ, գոնէ այնպէս երեւցեալ ըլլալու են, թէ խաչերով եւ աւետարաններով եւ կամ նիրքոյի պարիսպներու կորձանաց քահանայական ապարդանիներով եւ տապանակով բացուելու են վանքին դռներու։ Սակայն ասանց եւ ոչ մէկն է անանց մարբէն անցածը։ դարձը ազգային Ժողովոյ տեսան հանել կու գան։ ինչո՞։ վասն զի հան պատիժ չկոչ հրիկս դ չկոչ։ հան կրնան ըմբռնանալ։ եւ տարբերն քանի մը ըմբռնաներ բաւական յաջողեր են։

Նոր մեր պանդէս հանդուրժած եմ թէ ազգային գարշելի սեր մը ոչ ուրեք կարդացուցանոյ ոչ կատարեցուցեան եւ ոչ ազգային տեսնելոյ առիթ։ մեր ազգ ինքն անհնարին ցաւ է, որ ազգային իշխանութեան երեսանակները բանեցնելն այս վերատակոյ կարծիքը տարածեցին մեզ տարիներս եւ անիշխանութեան գարհաբելի անդունդը դընդրեցին ազգը։

Նոր ինդրեմ ... խնդրագիր։ Հոր պատասխան լրագրոյն մէջ հրատարակեր այս գիրը։ Մնամ ...

19 օգոստ. 1871 Սարգիսարոյ Ծառայ
'ի Ս. Լուսի Վանս Ն. Գէորգ վ.
Յիսմիչ Եղիշէորդ Ս. Գանայ

Իզմիր 20 օգոստ. 1871

Անցեալ յաւելուած Սուլտանայ 916 թերթին մէջ Իզմիրի ազգային դատաստանի նեղատեսութեան օրինաւոր հրամանի մի կարդացի. յարգ մ Գ. Նամանդարիրը երիտասարդաց Գանդ ձեռով զարդարական պաշտօնեայ պարարտ նեղատեսութեան ամանց ազգայնոց ըրած դանգատները իրաւունք դատապարտելի դիր հրամարիր։

Ցաւդ է որ հինգ ամիսք 'ի վեր փարժարանաց մասին մեր ժողովրդեան անտարբերութիւնը չատ զարմի եւ տխուր անեանելի է։ Իր վերատակները ինքը իր գանակոյ դատաստան կընդունէ անանց ձգունքը լիսին կը վարէ, եւ փոխանակ պարտաւորաշատ յարգանքն անանց մատուցանելու եւ մեռանանոյ ան որ իր պարտաւորութեան անդրանիկն է, անանց քարանց փոխարէնը վճարել ուզու։ հոգ ու խանդ ընելու սեռ բնդհանրաւոյն, չդիտեմ ինչ ուղիկ չարժեալ, ամանք գանանք ազգին անուշին յանիրաւի կը բռնանան եւ անանց համար վարտարար դանդատներ կընեն։

Ասկէ ամիս մը յառաջ երկու ընտրանաց տարեկան հարցաքննութիւնները անդի ունեցան՝ եկեղեցոյ մէջ հրապարակաւ ծանուցանելու։ մը հայրը եւ եկեղեցականը վարժարանաց յանձնարարութեան ներկայ գանուելու։ թէ եւ օտար վարժարաններ ծնողք խուռներ խուռներ կը վազեն այն մեր ազգայինք թէ եւ դպրոց չեն դար, թէ եւ խնդիրը քննութեան եւ ուշադրութեան առակ չեն առնուր, այլ կարի մարդար են դուրսը վարժարանները բանարանելու դրդարանելու եւ երկար տարիներով դրած ծծանեբը անդարմար դատաստաններ անուանելու։ Սակայն գիտնա ազգ գանդատներն բնաղեները ժողովրդեան մը դասէն են։ թող որ տանք ուսում եւ դպրոց ինչ բլլալը չդիտեն, այլ եւ իրենց զաւակները տարբերներով դպրոց յանձնելով զարդ կեանքներնուն մէջ հարիւր քանի մը անդամ դրաբրոյին տեսակ տաք կեղեած են, եւ ոչ՝ ոչ թէ իմանալու համար թէ իրենց զաւակները ինչ վարմունք ունին եւ ինչ կը սորվին, այլ թէ՝ նոյն օրը ինչ հեռաբերական բան կայ։

Իզմիրի ազգային դատաստանները չորս տարիէ 'ի վեր Ազգին վրայ առանց տակոսի ութտուն հազար գանեկանէն աւելի պահանջք կը մնացեն եւ յայտ անանց կատարեալ ուրիշ եւ թափանցելի։ այլ ոչ գիտենք՝ որ չնանձրացան բնաւ իրենց դատաստանները անքննելու։ ասոնց ժամանակ ... փոխանակ չորս տարիէ 'ի վեր անանց երած տատանանքներուն գարման եւ կարեկից բլլալու, գնա եւ ամենքն ամանք անանց դէմ վարատարար կը դանդատին, որանց ձայնակից կրլլան գժբաղդաբար ազնիւ հանարաւորներն մէկ քանի մը տարի ոչ, զանք դատաստաց Ընդդէմ ակտանուս ըլլալով ժողովրդեան թիւր եւ սնոյ կարծիքներն ալ ուղղելու արդարան դարտաւորութիւն ունին։

Զգէ դատաստաց Հին մեծագոյնքը դանանքը, ներկայ տարուն հինգ Ճնանանքներն ալ հինգերու վրայ բարդուելով

հազար լիրայէն աւելի է այսօր իրենց պահանջքը։ ով մատնեց թէ անանք ցարդ ինչպէս տարեցան ... ինչ ըրին ... ինչպէս իրենց տարին անցուցին ... եւ եւ մենք դեռ վարանակ զանանք մրթիմարելու եւ անանց երկար հանգիստութեան համար չնորհակալ ըլլալու զանանք նը վերատարենք եւ կը վշտացնենք Դէպ նը եւ մենք կը հրինենք հանեմ մեր դատաստաններ անտարար են մեր զաւակներ հրամանդիրու։ ինչպէս ուրեմն զանանք ցարդ պահեցինք եւ իր պահենք, եւ բաներնիրը վայրապար կը ծախանք։ ինչ անատարերութիւն մեր կայմէն, եւ ուշադիր թերի ենք ուրեմն մեր գնարարութեանց մէջ։ թէ զանանք մեր դատաստաններ հանեցանը ցարդ եւ կը հանցնանք իսկ։ ինչ իրաւունք անանց տրդար վարձքը դեռ եւ ուշացնենք։

Ցարդ դատաստանները ոչ եւ իսկ Ինչցով կրցան իրենց իրաւունքը ձեռք բերեր։ մեր ազգային դատաստաց յանցանքն ինչ է որ այդչափ տարին անցնելով տատանին, ազգնայինն տրդնք առանց յանցանքը հայ բլլալն է ...

Խնդրեմ ազնիւ Տէր. հանեցէք ձեր դատական յարգերն մէկ անկիւնը դնելու նամակս, որով մնամ յարգանաց։

Զէր-անանց ազգային հայր հր.

Առ Գերապատիւ Տէր Յովհաննէս քահանայ Մկրտիչեան Գատաս. փոխանորդ։

Շնորհաւորեալ Հայր։

Այսօր մեզի հասաւ ձեռքս Մասիսի այն մեր որ խնդիրատարի Ս. խաչ թերթի ազգ փորձարանի մրցանակարաշխի հանդիսին մէջ արտասանած, իսաքիս գնմ հերքման դիր մը կը պարտաւնակեր ձեր Գերապատուութեանդ տուղարկեր։

Ոչ տանց խոր յուզման արտի ընթերցայ Հայր։ զայն տարեր դատական յարգ հարատատ ու նշանաւոր Հայ քահանայն դան դան գործէր, ամէն ազգային ու կրօնական իրաւունքի մէջ իրեն յատուկ եղած հանդգնութեամբ պաշտպանել ու արդարացնել դիր պաշտանակից եղարքն։ եւ փափկութիւնն որով խօսէր, ամէն անդամ ամենուն մէջ ... դիս յարատուս շարժեց։ մեր խմբագրատեղը եւ վիճաբանողը ամէն առ հասարակ՝ օրինակ ու դաս առնեն թէ ինչպէս պէտք է բանակուի մի մէջ, միրոյը կուտէն վեր բարձրանալ ...

Ցաւդ Ս.—Վերջինեալ տարեանանամ ամսոյ լրանալէն անմիջապէս հարը՝ ընկերութիւնս կը ձեռքը ունեցած դրամագլուխն հասարիին համեմատ իր նպատակին դործադրութիւնը կսկսի։

Ցաւդ Դ.—Երբ ընկերութիւնս յիշեալ տարեանամ ամէն տարի իր յատուցած դրամագլուխ ի ձեռք անցուցեր դարձի ոգիի. (տարեկան) տարեկան 100ին 12 տոկոս ամեն մեր ամիս դրամագլուխն վերայ բարդելով մինչեւ 35 տարի տրյան դրամ՝ որ կը դրանայ Սուտամ ընկերութիւնս 250 տոկի Գամանեան դրամագլուխ ունի, այն ալ տարեկան դրամագլուխ է։

Ցաւդ Ե.—Ընկերութիւնս դիտեր տարեանայ ժողով մը միայն ընդ հանուր ժողով տանելու, եւ իրմէ զատանի քարտուղարութեան կընտրուին Ստեփանոս եւ Ստեփանոս դիր մը փոխանորդներ, եւ երեք դանձապետ, որոնք ընկերութիւնս դանձին ապահովութիւնը հանար գատաստանաս. են ընդ հանուր ժողովոյ։

Ցաւդ Զ.—Ցիչեալ դատաստանաց միայն երկու տարի դատաստան վարելով անմիջապէս կը հրատարին եւ տեղերին տրիններ կրնարուին։ Հրատարակը դատարանը գրաստեն կրնան քու է առնալ։

Ցաւդ Է.—Ընդ հանուր ժողովը 3 տարին անդամ մը դրօշնալ տեղ մը կը գտնուի։ ընկերութիւնս բարեկարգութիւնը մասին խորհրդակցելու համար որոնց դատաստանաց դամ իրենց փոխանորդներն առանց դանդաուութեան ներկայ գտնուելու են։

Ցաւդ Ը.—Դատաստան մը եթէ առանց բանաւոր դատաստան մը դրով իմացնելու 3 տարեկան իրարու վրայ ժողովոյ ներկայ չդտնուի, հրատարակը կը հանուի իր պաշտօնէն, եւ փոխանորդն կը յանձնուի իր պաշտօնը մինչեւ տարեկան ընդ հանուր ժողովին՝ եթէ առնեցա կամ առնեցագրը է, իսկ եթէ դանձապետ է, տեղը անմիջապէս ուրիշ մը կընտրուի։

Ցաւդ Թ.—Ցի դամ մը եթէ հետաքրքիր հինգ տարի դանանց դրով բանաւոր դատաստան մը իմացնելու ժողովոյ ներկայ չդտնուի, ընկերութիւնէս բարդարելն հրատարուած է առանց որ եւ է դանդատ մտքի ելլելու։

Ցաւդ Ի.—Տարին անդամ մը անդամոց մեծագոյն մասը ներկայ դրանալով ընդ հանուր ժողով կը կազմուի ընկերութիւնս Լէլեանցից տարեանը աչքէ անցուցելու, եւ հրատարակ դատաստանաց տեղ (եթէ կան) նոր ընտրութիւն ընելու համար։

Ցաւդ ԺԱ.—Ընկերութիւնս հաշուեցոյցը ամեն տարի ընդ հանուր ժողովոյ մանրամասն քննադատեան ենթարկելն եւ դրը ներկայ եղող անդամաց տարարակ տարով ապացուցութիւնամբ դիտի հրատարակուի։

Ցաւդ ԺԲ.—Եթէ դատաստի որ ընկերութիւնս անդամոց խիստ հետաքրքիր հարցերուն 21ին 29ի իրենք, այն տանն 21 երրորդ մը կընտրուի դ տարին հետաքրքիր կերպով։

Ընկերութիւնս 29 անդամներն իրենց քաջ ճանչցած ու հաւատած մէկ ազգային մ'ամուսն դրի տանելով ք. Աբատիը կը ձգեն։ Նոյն քուէներով ընտրելոյ դուցակ մը կը դատարատաս է, որուն մէջին 3 անձանց քուէ տարուելով տատանելագոյն քուէ ստացողը Ամ. երրորդ անդամ կանուանի։

Ցաւդ ԺԳ.—Ընտրուած անձը ընկերութիւնս կոչմէն կը հրատարուի եւ կոչանգարկուի որ մեր մէկ անդամի հանար կանխիկ երիս արծաթ մէճիտ դնելով իր անունը տարեկան տարարակ մէջ արձանագրի։ խակ եթէ չընդունի, յայտնական իրաւամբ ուրիշ մը կընտրուի։

Յօդ. ԺԴ.—Ընկերութիւնս իր գանձը ինչպէս այսօր, նոյնպէս միշտ Օսմանեան արժէքաւոր ոսկիներով ամեն վեց ամիս տոկոսներն առնելու եւ դարձեալ Օսմանեան արժէքաւորի ընելու է։

Յօդ. ԺԵ.—Ընկերութիւնս երբէք տոմար ունենալու է։

Առաջինը կը պարունակէ ներկայ կանոնագրութիւնս, որուն ներքեւը ընկերութեանս բոլոր անդամներն իրենց ստորագրութիւնը պիտի դնեն։

Երկրորդը կը ներկայացնէ ընկերութեանս կանոնաւոր եղումները եւ իր ունեցած բոլոր արժէքներու թիւերը։

Երրորդը՝ 1869 յուլիս 20ի ընդհանուր ժողովոյ օրէն մինչեւ ներկայ կանոնագրութեանս վերջացմանը համար կազմուած ընդհանուր ժողովոյ օրը եւ անկից վերջը տեղի ունեցած ընկերութեանս վերաբերեալ բոլոր որոշմանց արձանագրութիւններն կը բովանդակէ։

Յօդ. ԺԶ.—Կանոնագրութեանս բ. կամ գ. յօդուածին համեմատ իւր դերասանագլուխը դոյացած ասեն՝ ընկերութեանս անդամներէ անվիճելի գիշերօթիկ դպրոցի մը վերաբերեալ կանոնագրութեան յատակագիծ մը կը պատրաստեն, եւ անոր համեմատ իսկոյն նպատակին դրծագրութեանը ձեռնարկեր։

Յօդ. ԺԷ.—Ցոյն տասնըվեց յօդուածներէ բաղկացեալ կանոնագրութիւնս երբէք փոփոխելի կամ վերաքննելի չլինար բայց եթէ պատահի որ մեծ մեծ մը սոյն յօդուածին հակառակ փարուելու համարձակի, դարձեալ մեծացած փոքր մասն իրաւունք պիտի ունենայ միւս բոլորներու ամենայն կանոնաւորութեան մը դէմ թէ որ իւր բողոքը մոլեկ չլլալի։ Աղդային վարչութեան միջոցաւ պիտի կրնայ համարձակորէն իր իրաւունքը պաշտպանել։

1871 յուլիս 11 ընդհանուր ժողովով վաւերացեալ։

Բաղուճճի-խան թիւ. 5 սենեակ։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Որ Ի Պոլիս, Նուրի ղարաս թիւ՝ 82

ՊԻՏԻ ԲԱՑՈՒԻ ՕՐԻՈՐԴԱՑ ՀԱՄԱՐ

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԸ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 2ԻՆ

Ամեն ուրիշ տաւոյին կարգի վարժարանաց նման՝ հա ալ ամեն տեսակ գիտութիւն պիտի աւանդուին այսինքն Հայերէն, Գաղղիերէն եւ Անգլիերէն լեզուները. նաեւ Յաճկերէն, Յունարէն եւ այլ լեզուներ ալ պիտի գտնուին թէ որ բաւական աշակերտք գտնուին եւ ասոնց համար յատուկ դասատուներ բռնելու մեղ կարող ընեն։

Ուսմանց մասին յետագայբ պիտի ուսուցուին. այսինքն՝

Թուաբանութիւն,
Աշխարհագրութիւն,
Հին եւ Նոր Պատմութիւն,
Կար եւ ասպնդարձութիւն,
Հաղուստ կարելը
Բիանո,
Գար. եւ այլն։

Այս վարժարանը սա յատկութիւնն ունի՝ որ հոս արիշ տեսակ տեսակ գիտութեանց հետ Յոռոմական Գիտութիւն, այսինքն՝ առն պահել կամ կառափարել ոյ պիտի ուսուցուի։

Օրիորդ մը՝ այս գիտութիւնը ուսանելովը՝ հարկ չէ որ սպասաւորութեան պատրաստուած ըլլայ։ այլ որոշիհետեւ. տան կառավարութիւնը տիկնայ կը վերաբերի, այս կիրութիւնը իրեն համար ամենահարկաւորն եւ օգտաւորն է։

Զոնուելիք աշակերտաց թիւը ոչնմանեալ բլլալուն՝ պէտք է որ գոտակներնին հան զրկել ուզող յարգիք՝ ի ժամանակին իմաց տան։

Մինչեւ դերեկուան դասատուութեան համար կը պահանջուի տիրոջ կէս տոկի կանխիկ, եւ. գիշերօթիկաց համար տարին 36 տոկի, մէկ տասներորդը կանխիկ վճարելով։ ԵՂԻԶ Ըստանեան։

ԾՐԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Ենկի-գափաւի մէջ յատաջիկայ սեպտեմբերը տասոյ 22ին ապրիլանոյ համար բարձրագոյն կարգի վարժարան մը պիտի բացուի, յորում հինգերորդական դասախօսութեան համար աւելորդաբանութիւններ պիտի բնծայուին երեք բարեկիրթ Ամերիկացի տիկնանոյ հսկողութեամբը, որոնցմէ մէկը հաշտարար բժշկական դերասանուհի մը վիճակուր ընդունած է, եւ. մասնաւոր խնամք պիտի տանի տղոց աշակերտաց առողջութեանը համար։ Անգլիերէն ալ պիտի ուսուցուի առանց յատերբուածոյ պահանջման, եւ միանգամայն աշակերտաց՝ մայրենի լեզուները պիտի աւանդուին կարող եւ վարժ դասատուաց ձեռքով։

Մոռնատաք կանոնագրութիւնները ալ կրնան բլլալ ուրիշ լեզուաց համար։

Գիշերօթիկ աշակերտաց վճարելիքն է 25 Օսմանեան լիրա տարին։ Աւօրեայ աշակերտը կէս Օսմանեան լիրա պիտի վճարեն տարին։ Ասոնց յարմարեան կերակուրը դպրոցէն պիտի տրուի։

Ուրիշ տեղեկութիւն ուզողները կրնան գալ կամ գրել. Գալատիա փէրշէմպէ Բազար Մինասեան եւ Եղբարց Ազիզեան մթերանոցը։

Իսկական Իմաստի լիազը Կիւլշան փազարը նորաշէն տուն մը կայ ծախու՝ ունի երեք սենեակ, ջրոր եւ փոքրիկ պարտէզ մը։ Լեղուը Գլաղար—Աղասի խանը վերի յարկը 6 մինչ սենեակը Միլայիմի Գէորգ աղային հետ պէտք է տեսնուի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱՋԴ

Ջիւրջանի պաշտօնական

Ի բազմոյ բժշկական հմտագոյնաներու. մեր բժշկութեան արհեստը կատարեալ ազգով եւ վկայագիր ստացող բժիշկներէն կարողական պիտոյութեան բժշկական պաշտօնի մասնել ուզողները կրնան ներկայանալ ի դուռն Ներսէսեան. Ցորչ-Գոռչ ժողովին Մեհրենի աշչէոյ մասնաժողովին սենեակը, ուր այն պաշտօնակատարութեան վերաբերեալ պայմանները տեսկեկանալով, կրնան եթէ հաճին պաշտօնը ստանալ պատշաճ։

12 Օգոստոս 1871

ԻԼՄԱՀ ԲԼՈՒՄԻ

1869 տարեվերջին մեզ ֆալմ իմամ օրան գիրերոմէնի խմիչքեան գեսիմ ողորմեան պիտի ապահովեցնէ գանուն թատերի դրամներուն ապահովութեան համար մեր մեռ դարձիանաց իմաստիմ մեր մեռ ֆանցելերուն ամենայն իմաստ պիտի ունենան։ Ամենայն ուրիշ տարբերութիւններ պիտի բնծայուին երեք բարեկիրթ Ամերիկացի տիկնանոյ հսկողութեամբ, որոնցմէ մէկը հաշտարար բժշկական դերասանուհի մը վիճակուր ընդունած է, եւ. մասնաւոր խնամք պիտի տանի տղոց աշակերտաց առողջութեանը համար։ Անգլիերէն ալ պիտի ուսուցուի առանց յատերբուածոյ պահանջման, եւ միանգամայն աշակերտաց՝ մայրենի լեզուները պիտի աւանդուին կարող եւ վարժ դասատուաց ձեռքով։

Մոռնատաք կանոնագրութիւնները ալ կրնան բլլալ ուրիշ տարբեր։ Գիշերօթիկ աշակերտաց վճարելիքն է 25 Օսմանեան լիրա տարին։ Աւօրեայ աշակերտը կէս Օսմանեան լիրա պիտի վճարեն տարին։ Ասոնց յարմարեան կերակուրը դպրոցէն պիտի տրուի։

Ուրիշ տեղեկութիւն ուզողները կրնան ներկայանալ ի դուռն Ներսէսեան. Ցորչ-Գոռչ ժողովին Մեհրենի աշչէոյ մասնաժողովին սենեակը, ուր այն պաշտօնակատարութեան վերաբերեալ պայմանները տեսկեկանալով, կրնան եթէ հաճին պաշտօնը ստանալ պատշաճ։

12 Օգոստոս 1871

ճիւմիլինին մոլիւմի. օրմաք իչին իշ ղու ատֆա միլթէլէֆիյի մերքուտին վարիա վէ պիրտաէրի թոգէտա գէսիմ օղլու. նամ մանճիրին իսթիատաք իւգրէ գանչէլիրիայի մէղոյուր թարաֆընատան իլան ոլունուր։

1288 Հէմազիլ ախիր 14
վէ 1287 Աւուստոս 17

ԻԼԱՆ

ՊՕՅԱՆԸ ՏԻԼՈՒՐԻԱՆԸ

Թէֆէնէնէ Ամրէոն- Գէյլուբ էվլէր
Տորլրինոյ Ն՝ 67

Իշղու Պոյանը ամիրքանը հէնի թէշբիլ ղունանայ ղուսաղ ճանիֆէս, ամիլատ դասանիֆ վէ ղբրէր կիպի հէր ճինս իսթէքլի իմիա իլե. վէ չուհա, վէ քաղմիր, լահոր կիպի հէր ճինս եունելու իմիա վէ սեթիրի, քանիպոն վէ հէլեք կիպի հէր նէյ էրպիտ էմրոյա ուսուլինէ նէֆիս ղունարաք պոյանմաքտաք, վէ պէյաղ ղբրէր էլքէրէրի ընդարբրմաղ ամէ օղատաղ իլան ոլունուր։ 4

Տէրէ-Բեր Խոչ-Շէֆրուլ Մուսէ-

Այս լրագիրը շաբաթը երեք անգամ կը հրատարակուի, երկշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը։ Բամանոթագրութեան տեղին են կ։ Պոլիս Զինիլի խանը վերի յարկը թիւ 6 Մասիսի խմբագրատունը

Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոդաբարձուաց սենեակները։

ԵՂՄԻՐ. Պտեղման ազա Ցէտէեան.

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Թորոս ազա ոսկերիչ։

ԱՏԱՐԱԶԱՐ. Մեսրոպ ազա Ց. Դէօրդեան.

ԳՐՕՒՅԱ. կարապետ ազա Թազէտեան.

ԹԷՔԷՐԴԱՂ. Համբարձում ազա Ռուղոյ բէպպանեան.

ՑՈՒԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր ազա Լչեանեան

ԳԱՐԻՆ. կարապետ ազա Զաքարեան.

ՄՈՒԵ. Մկրտիչ ազա Փոթիկեան.

ՍԵՒԱՍՏԻԱ. Վարդան էֆէնտի Արզուրեան.

ԵԱԶ. Մ. ազա Խաչիկեան.

ՅՈՒԲԵԱ. Մկրտիչ ազա Աշճեան.

ՀԱԼԷՊ. Նիկողայոս ազա Տէր Մարգարեան.

ԵՐԶՆԿԱՅ. Ընթերցասիրաց Թանգարան

Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուիլ ուզողներն այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան խորհակցիլ։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Գ. Ա. ԵՆԳԻՆԵԱՆ

Գ. ՊՕԼԻՍ ԶԻՆԻԼԻ ԽԱՆ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈՒԱՆԱՓԻԹԵԱՆ
26 ՕԳՈՍՏՈՍ
(ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՅԻ ՀԱՏ 100 ՂՈՒՐՈՒՇԼԻ)

Լոնդրա 3 ամիս գուրուշ	109մ։—	109մ։—
Մարսիլիա »		

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ
26 ՕԳՈՍՏՈՍ

Անգլ. լիրա	գուրուշ	109.10
Նաբոլէոնական	»	87,10
Իմպէրիալ ռուս	»	89
Գերմանիոյ	»	51,24
Հինդ Գրանդ	»	—
Հինդնոց	»	104.10
Գլինդ	»	117,30

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 26 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ա Ր Մ Տ Ի Ք

Յոթեն կարգի	Գէսարապիա	26	—28
» »	Ազադ	26	—30
» »	Պալէրք	26	—28
» »	Պուրկազ	23	—25
» »	Թէքիրտաղ	23	—25
Կակաուղ	Ազադ	24	—27
» »	Գէսարապիա	29	—30
Սիրքա Թունա		24	—27
Յոթեն կակաուղ	Պուրկազ	20	—25
»	Վալոնա	20—24	
» »	Պալէրք	22—26	
Եգիպտացւոյ Թունա		16—17	
»	Անատոլ։	16—17	
Գարի Թունա		10—11	
»	Անատոլ։	10—11	

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ
ԹՈՉԱԿ ՉՈՒՐ

Պարսկական	գուրուշ	30—45
Անատոլու	»	
Բօլօս	»	
Էմիրնէ	»	
Մրսինա	»	

ԲԱՄԲԱՍԱԿ գուրուշ

Սիլիսիա	հօխա 9	—
Իզմիր	» 10	—
Ալանիա	» 9մ։	—
Պարակատան	» 7մ։	—
Վրասանի	» 7մ։	—

ԲՕՅԻՐԴ

Անատոլու լուացուած	հօխա	15մ։—16
» չլուացուած	»	7—8
Բուռնէյի լուացուած	»	17—
» չլուացուած	»	7մ։—8մ։
Վրասանի լուացուած	»	10մ։—
» կէս		12 —
» չլուացուած	»	17 —
Ցոպրունա	»	10 —
Նոսկի Շէհիր	»	9 —

ՄԱԶԸ

Պարսկական	հօխա	10մ։—
Անատոլու	»	9մ։
Ճերմակ	»	—

ՀԷՆՊԻ

Դոյտերի Ա. սեռակ	հօխա	19—20
» Բ. »	»	18 —
Լինկիրիա	»	18 —
Թոգատ	»	18մ։—
Աքէլիք	»	17 —
Եգիպտա	»	16—17
Զորում		15—17

ԹԻՇԹԻՔ

Էնկիրիա	հօխա	48 —50
Պատատիայ	»	48 —50
Պէյրաղաք	»	48 —50
Զէրքէղ	»	48 —50
Վան	»	25 —

ԱՃԽԻ ՄՈՐԹ

Ամասիա	9մ։—10կտոր	մէկ Օ. Լ.
Եօզկատ	» » »	»
Եիֆտա	» » »	»
Լազրում	» » »	»
Գոյսէրի	» » »	»

ՁԷԹ

Մուտանիա	հօխա	6մ։—
Այմալը	»	6 —
Սաքիզ	»	9 —
Մէրճէմի	»	6մ։—
Պղինձ թոգսմի երկրին մէջ		9մ։—10
Սալէպ Պասրամպոյ	հօխա	—
Ալիֆոն	»	250 —
Գիմիրէ	»	24 —
Սուսամ	»	4 —4մ։
Կաստատ Ամասա.	գիլէ	30 —33
» Բուրմէլի	»	—
Մեսուրս Պարսկ. Բէյտ	»	47 —52

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

		գուրուշ
Խանվէ Բիւն. տեսակ 100	հօխ.	850—930
« Բ. »	»	
Եէմէն	»	16
Շարբար վոշի Անգլ. Անգ.		260—262
» » Գաղղ.	»	—
» գլուխ Գաղղ.		310—315
Զայ Բոնկո	հօխան	21 —23
» Բէլքս ծաղիկ	»	45 —70
Անագ (գաղայ)	կենտ.	930 —950
Պղպէղ (սիլոնէ)	հօխա	9 —9մ։
Լեզակ (ալիվիա) պէնկալա	»	135 —170
» » Մատրաս	»	— —
Զինկ տախտա 100	հօխա	Գր. 90 —
Երկաթի ձողաձեւ		58 —60
» տախտակ		72 —
» բիւնեցու		64 —66
Գարֆիտա		120 —
Բրինձ Լոսալիոյ 100	Ֆիր.	Գր. 42մ։
Կարագ եղ Իտալիոյ	դրչ.	43 —44
Չամիաթ	»	53 —25